

Forstå skiftet efter Ane Marie Pedersdatter

Mange slægtsforskere bruger skifterne til at finde slægtninge for at komme videre med anetavlerne; det er ikke vores hensigt med dette skifte. Her vil vi i stedet fokusere på løsøret (indbogenstandene) og selve fordelingen af det arveberettigede beløb. Sidst rejser sig spørgsmålet, om enkemanden Niels Christensen Bekgaard skal arve noget, når han nu selv står bag mordet på konen. Retten kommer rimeligt nok frem til, at det ikke skal kunne betale sig at slå ihjel, og at arveloven fra 1845 næppe har til hensigt at ændre på dette.

Skifteforretningen løber over 6 retsdage fra april måned 1850 og til den endelige afgørelse de 28. marts 1851. Alene af antallet af retsdage kan man se, at det er et stort og kompliceret bo.

Enkemanden Niels Christensen Bekgaard kan ikke selv møde op til skifteforretningerne, da han sidder i Hjørring Arrest. Han har i stedet udpeget sin bror Laurs Christensen Slot til at møde for sig. I det hele taget bliver broderen sat til at bestyre gården, mens Niels Bekgaard sidder fængslet.

Indledningsvist slås det fast, at der er gæld til boet, idet husmand Hans Jensen skylder 300 Rbd. på en obligation. I skiftets slutning fortælles det, at Niels Christensen Bekgaard har pant i Hans Jensens hus som sikkerhed for gælden. Hans Jensen skylder yderligere 56 Rdb. og 3 Sk., som han skal betale til juni termin.

Aktiver: Herefter kommer der mange sider med opremsningen af ejendelene, og det er spændende at følge skifteforvalteren rundt i huset og staldene. Efter tiden er det et meget rigt bo, bemærk fx flere af de fine, nye merinokjoler med sølvspænder, silketørklæderne og hovedvandsægget i sølv. I stalden er det værd at bemærke, at der er 6 heste, 12 får, 13 lam og 1 so. Ved en forglemmelse har man ikke fået skrevet kreaturerne ind i registreringen, men det er senere tilføjet, at der er adskillige køer, kvier og kalve. At det er et rigt bo stemmer overens med, at Christen Larsen Skomager i retten fortæller, at han – en fattig husmand – har fået et løfte om betaling fra en velhavende mand; dette løfte kan han ikke modstå og derfor slår han Ane Marie Pedersdatter ihjel.

Øvrige aktiver: Udover løsøret ejer Niels et hus sønden for Vrensted; det er det hus, der i de øvrige dokumenter betegnes som huset på Bosted Hede, hvor Sara Maren bor med sin søn. Huset takseres til 250 Rbd. Herudover skylder Snedker Foss i Løkken boet 102 Rbd.

Boets passiver = Penge boet skylder væk: Peder Justesen i Vrensted har 148 Rbd. til gode, Christen Jespersen har 60 Rbd. til gode, Chr. Pedersen har 5 Rbd. til gode og Christen Madsen har 3 Rbd. til gode.

Skifteforvalteren bestemmer, at alle boets ejendele skal sælges på auktion hurtigst muligt, dog skal besætningen ikke sælges, da den tilhører fæstegården. Endvidere skal huset på Bosted Hede også sælges.

På et retsmøde den 26. juli 1850 fremlægger skifteforvalteren en række forskellige dokumenter herunder et forbud mod at Niels Christensen Bekgaard får lov til at arve den del, han ellers skulle have haft. Hans arvepart skal gå til det offentlige til at dække de omkostninger, der er forbundet med retssagen. På samme retsmøde oplyses det, at huset på Bosted Hede er solgt på auktion for 385 Rbd.

I skiftets slutning fastslås fordelingen. Først opgøres de samlede indtægter og udgifter. I alt er der indtægter for 1407 Rbd. Der er forskellige administrative udgifter fx til annoncering i aviserne, udstedelse af proklama (indkaldelse af kreditorer) og udgifter til kreditorerne fx til Laurs Christensen Slot for hans udlæg

efter regning som bestyrer af gården og løn til tjenestedrengene mv. Samlet er der udgifter på 425 Rbd. Når udgifter trækkes fra indtægter er der 981 Rbd. at fordele, og halvdelen, nemlig 490 Rbd., tilfalder enkemanden. Af hans arvepart skal der blandt andet betales børnepenge for et år til Inger Kirstine Andersdatter, som Niels Bekgaard har et uægte barn med. Efter fradraget af børnepenge og diverse offentlige afgifter til den kongelige kasse, bliver der til Niels Bekgaard 468 Rbd. som hans andel i boet.

Herefter er der nogen diskussion frem og tilbage om hvorvidt en drabsmand kan tage arv efter en person han har dræbt eller foranlediget dræbt. Diskussionen kommer op, fordi kongens foged har begæret, at Niels Bekgaard foruden sin egen andel i boet også tillægges 1/3 af den afdødes formue i boet.

Der henvises til Danske Lov 5-2-74 (* se note), der handler om, at nogen dræber den han skal arve, men bestemmelsen handler formentlig om de tilfælde, hvor man dræber *for at arve* og det er der ikke tale om her og bestemmelsen er ikke anvendelig. Der henvises også til "almindelige retsgrundsætninger", der modsiger, at det skal kunne betale sig at dræbe for at få arven udbetalt, og der henvises til, at arveloven af 1845 næppe havde til hensigt at lave om på dette.

Konklusionen er: Niels Christensen Bekgaard får sin egen arvepart på 468 Rbd., men den udbetales ikke til ham, da den skal stå som sikkerhed for de omkostninger, der er forbundet med retssagen mod ham. Han kommer ikke til at arve 1/3 af Ane Marie Pedersdatters andel, da han selv har foranlediget hende dræbt.

* Note: Lovbestemmelsen Danske Lov 5-2-74 lyder: "Dræber nogen den, som hand arve skulle, og det skeer ikke af Vaade, eller Nødværge, da maa hverken hand, eller hans Arvinger, tage Arv efter den dræbte; Men Arven skal deelis imellem andre den Dræbtis næste Arvinger".